

Russlandsdager

– Russland som erfaring –

Russland og russerne har opplevd en rivende, til tider brutal, utvikling økonomisk, sosialt og kulturelt de siste 20 årene. Erfaringene nedfeller seg i litteraturen og bringes på den måten til oss alle. For å gi et innblikk i dagens russiske litteratur, arrangeres Russlandsdagene 26.-30. april. Syv samtidsromaner og tre nye gjendiktninger presenteres. Tre russiske forfattere har tatt turen fra Russland. Initiativtaker er Foreningen Petrusjka, som takker Institusjonen Fritt Ord, Norsk Kulturråd, Norsk Oversetterforening, NORLA, Norsk-Russisk Kultursenter, Norsk PEN, Cappelen Damm, Aschehoug forlag, Flamme forlag, Schibsted forlag, Lanser Forlag m.fl. Se også: www.litteraturhuset.no

Alle arrangementene er gratis.

Kafé Oslo har russisk borsj (rødbetesuppe) på menyen hele uka.

Tirsdag 26/4

Russland forbindes med litteratur. Tolstoj, Dostojevskij og Tsjekhov står sentralt i verdenslitteraturen. Men hva er det med russisk litteratur? Hvordan virker den på leserne? Hvilke forventninger stiller de til den? Hva kan den forårsake? For å gi noen forsøksvis svar, inviterer Institusjonen Fritt Ord og Petrusjka til seminar om og med mennesker som er blitt berørt av russisk litteratur.

13.00-16.00: **Lindring, oppkvikker, sjokk?**

Seminar om russisk litteratur i Fritt Ords lokaler, Uranienborgvn. 2.

Seminarleder: **Marit Bjerkeng** (Oversetter og dosent ved Høgskolen i Finnmark)

Aleksej Slapovskij (Forfatter, Moskva – lanseres på norsk senere i uka med romanen *De er overalt*): *Russisk idealisme.*

Hanne Tømte (Teatersjef, Nationaltheatret): *Det begynte med russisk c-språk på Katta i 1984.*

Øyvind Nordsletten (Mangeårig ambassadør til Russland): *På post i Moskva – opplevelser med russisk litteratur*

Peter Normann Waage (Forfatter): *Dostojevskij som inspirasjonskilde for Den hvite rose.*

(Arr.: *Petrusjka og Fritt Ord*)

Se også: www.petrusjka.no og www.fritt-ord.no

16.30-17:30, **Riverton:**

Russisk lynkor v/ Knut Skrindo og Natalia Naberezhneva. Lavterskelkor åpent for alle. (Arr.: *Petrusjka*)

Under Russlandsuka i fjor uteksaminerte Petrusjka mer enn 70 studenter fra sitt målrettede lynkurs i russisk. I år gjentar vi suksessen – med musikalsk akkompagnement.

Møt opp til korøvelse én eller flere kvelder i løpet av Russlandsdagene. Her er plass både til øvede korsangere og nybegynnere. Det er ikke nødvendig med russiskkunnskaper, og det blir ingen opptaksprøve.

Koret opptrer i Wergeland fredag kveld med et kort konsertstunt, og vi ønsker selvsagt at så mange som mulig har mulighet til å delta her, men opptreden er ikke obligatorisk! Deltakelse på én øvelse kvalifiserer til konsertopptreden.

Dirigent: Korist og russisklektor Knut Skrindo

Pianist: Natalia Naberezjneva

Repertoaret finner du her:

Vo kuznitse - folkløversjon:

<http://www.youtube.com/watch?v=Sl2lCQv9sAI>

Tsjaikovskijs Otsje Nasj

<http://www.youtube.com/watch?v=gzQEDpjqr0>

Polusjka pole

http://www.youtube.com/watch?v=5K7xIpuuhl4&feature=player_embedded

Koret øver:

Tirsdag 26.4 kl. 16.30-17.30

Onsdag 27.4 kl. 17.00-18.00

Torsdag 28.4 kl. 18.30-19.30

Alle dager i **Riverton.**

Stuntkonsert fredag 29.4 i **Wergeland**, oppmøte kl. 19.30

Velkommen!

17.00-18.00, **Nedjma:**

Max Frei

Presentasjon av Max Frei: *Den fremmede*. Boka er de fascinerende og morsomme nedtegnelsene til Sir Max, en mislykket, men vennligsinnet fyr som finner et nytt og bedre liv i den magiske verden Jekko. Max Frei skriver eksentrisk og sjarmerende, og har fengslet russiske lesere i snart femten år gjennom i alt ti bøker.

Møt de to oversetterne, **Dina Roll-Hansen** og **Hege Susanne Bergan** og hør dem fortelle om samarbeidet, om å tenke ut nye begreper som navn på magiske ordner, byråkratisk realia i en magisk verden, og forfatterens besettelse av mat.

Programleder: **Anne Iversen**, Schibsted Forlag.

(Arr.: Schibsted forlag).

19.00-20.00, **Nedjma:**

Dikt fra revolusjonsårene

Presentasjon av nye gjendiktninger. **Mikael Nydahl** og **Gunnar Wærness** har gjendiktet Velimir Khlebnikov, **Audun J. Mørch** Vladimir Majakovskij og **Jo Eggen** Marina Tsvetajeva.

Alle de tre forfatterne levde og virket under den forrige, store brytningstiden i Russland: før, under og etter revolusjonen. Den var intimt forbundet med den russiske modernismen; faktisk var St. Petersburg og Moskva vel så viktige sentra som Paris og New York for den omveltningen i kunst og litteratur som kjennetegner modernismen. Epoken fra århundreskiftet frem til slutten av 1920-årene, da sovjetstaten strammet grepet om litteraturen, kalles «sølvalderen i russisk litteratur» – med 1800-tallets poesi og prosa som «gullalderen». De tre sentrale sølvalderdikterne som her presenteres er blant de fremste lyrikerne i det forrige århundret, og følgelig i verdenslitteraturen. Tsvetajeva og Khlebnikov gjendiktes til norsk for første gang. Majakovskij foreligger på norsk fra før, men de to poemene som Audun Mørch har gjendiktet, har aldri før vært å lese på norsk.

(Arr.: Aschehoug forlag)

Onsdag 27/4

15.00-15.45, **Nedjma:**

Forlagsdirektør **Arkady Vitrouk** (Azbooka-Atticus, Moskva) : **New Tendencies in Russian Publishing and the “Norwegian wave”** (engelsk).

Den russiske forlagsbransjen er i rivende forandring, på godt og vondt. Forlagene blir stadig mer profesjonelle og likere sine vesteuropeiske samarbeidspartnere, men samtidig blir de økonomiske kravene strengere og de små og uavhengige aktørene færre. Hva betyr dette for litteraturen? Og for oversettelser til russisk? Atticus-Azbooka har en rekke norske forfattere på sine lister – vil den «norske bølgen» skylle videre?

(Arr.: NORLA).

16.00-16.45, **Nedjma:**

Makanins versjon

Vladimir Makanin (Moskva) holder foredrag om sitt forhold til russisk litteratur. Tolkes til norsk.

Vladimir Makanins roman *Underground – eller en helt av vår tid* kom i fjor ut i Cappelen Damms serie med russisk samtidslitteratur, Petrusjka-serien. Dessverre ble Makanin da hindret fra å være med på Petrusjkas Russlandsuke på grunn av askeskyen. Han og boken presenteres torsdag 28/4. Se eget program nedenfor.

(Arr.: Cappelen Damm og Petrusjka).

18.00-19.30, **Kjelleren:**

Petrusjka presenterer I

Natalja Kljutsjarjova: *Russland rundt på tredje klasse* (oversatt av Alf B. Glad) og **Aleksej Slapovskij:** *De er overalt* (oversatt av Irina A. og Peter N. Waage). Alf B. Glad presenterer Kljutsjarjova og Ingunn Lunde (UiB) Slapovskij.

Russland rundt på tredje klasse og *De er overalt* er to av de tre nye titlene i Cappelen Damms serie med russisk samtidslitteratur, Petrusjka-serien, som lanseres i løpet av Russlandsdagene.

Natalja Kljutsjarjova (f. 1981) hadde allerede markert seg som poet, da hennes første roman *Russland rundt på tredje klasse* i 2006 ble årets «snakkis». Romanen handler om den unge Nikita, som reiser omkring «på leting etter Russland». Han samler på historier, engasjerer seg i medmenneskers skjebner. Han prøver å hjelpe andre til å finne mening i tilværelsen. Nikita er innom det avantgardistiske litteraturmiljøet i Moskva, møter transhomser, leger, prester og filosofer, og han havner i et pensjonistopprør som utvikler seg til revolusjon – her bryter romanen over i fantasiens verden. Romanen gir mange dypdykk ned i russisk virkelighet etter perestrojkaen, samtidig som den i god russisk tradisjon lar tilværelsens mystikk og åndelige dimensjon tre frem.

De er overalt er et snap-shot av dagens Russland, med hovedpersoner fra alle lag av befolkningen. Gjennom den spennende – og morsomme – handlingen møter vi korrupte politifolk, en forvirret eldre mann som er overbevist om at landet er okkupert, han vet bare ikke hvem som er okkupant og hvem som er okkupert, rikinger og deres beskyttere og gjestearbeidere fra Aserbajdsjan. Selv anbefaler forfatteren boka som lærebok for presidentene i den russiske føderasjonen, regjeringsmedlemmene, Duma-representantene – og andre statlige ansatte som ønsker å lære sitt eget land å kjenne.

Andrej Slapovskij vil være til stede.

(Arr: Cappelen Damm og Petrusjka)

17:00-18.00, **Riverton:**

Lynkøret øver (Se programmet for tirsdag 26.)

Torsdag 28/4

14.00-15.30, **Nedjma:**

Vladimir Sorokin – en russisk stilsjonglør.

Vladimir Sorokin (f. 1955) pleier mange stiler. Mens debutromanen *Køen* (norsk oversettelse ved Hege Susanne Bergan, 2009) er et strengt konseptualistisk verk, preges flere av 90-tallsromanene av dristige formeksperimenter og ekstrem språklig kreativitet. På 00-tallet har han for alvor gitt seg satiren i vold: *En opritsjniks dag* (norsk oversettelse ved Hege Susanne Bergan i 2010) og *Sukkerkreml* er folkelig-vulgære framtidsutopier, som også leverer en saftig kritikk av Putins Russland. Sorokin er blitt karakterisert som «Russlands første postmodernist». For å belyse hans unike stilmangfold har vi invitert **Ingunn Lunde**, professor i russisk ved Universitetet i Bergen, og Sorokins norske og danske oversettere – **Hege Susanne Bergan** og **Tine Roesen**.

(Arr.: *Flamme forlag*).

16.00-17.00, **Nedjma:**

En russisk Erlend Loe?

Samtale mellom **Erlend Loe** og **Jevgenij Grisjkovets** (Kaliningrad).

Jevgenij Grisjkovets er en av Russlands mest kjente samtidsforfattere. Da Erlend Loe slo gjennom i Russland på begynnelsen av 2000-tallet ble han av journalister og anmeldere kalt «en norsk Grisjkovets». Grisjkovets er en av de mange russiske forfattere som senere har latt seg inspirere av Loes norske naivisme. Loe og Grisjkovets møttes i Moskva i 2004, nå møtes de igjen.

Engelsk/russisk/norsk

(Arr.: *Cappelen Damm og Petrusjka*)

17.15-18.00, **Nedjma:**

Slapovskijs versjon

Russlands historie som sykdomshistorie, foredrag v/ **Aleksej Slapovskij** (Moskva).

Tolkes til norsk.

Aleksej Slapovskij kommer med romanen *De er overalt*. Se eget program om forfatteren og boka onsdag 27/4 kl. 17.15.

(Arr.: *Cappelen Damm og Petrusjka*).

18.30-19.30, **Riverton:**

Lynkoret øver (Se programmet for tirsdag 26.)

19.30-21.00, **Kjelleren:**

Petrusjka presenterer II

Jevgenij Grisjkovets: *Skjorta* (oversatt av Dina Roll-Hansen) og **Vladimir**

Makanin: *Underground – eller en helt av vår tid* (oversatt av Dagfinn Foldøy) Dina Roll-Hansen vil presentere Grisjkovets; Marit Bjerkeng presenterer Makanin.

Begge forfatterne vil være til stede

Jevgenij Grisjkovets' *Skjorta* er den tredje nye romanen i Cappelen Damms Petrusjka-serie. Her møter vi dandyen Sasja fra Sibir som har skaffet seg en arkitektkarriere i selveste Moskva. Vi følger hovedpersonen gjennom et hektisk døgn i den russiske hovedstaden, gjennom utallige taxiturer for å løse utfordringer på arbeidsplassen og i kjærlighetslivet, samtidig som han skal varte opp den litt provinsielle barndomsvennen Maksim som er på besøk fra hjembyen i Sibir. Det ender i en lang og fuktig kveld på byen som etterlater stadig nye spor på Sasjas hvite skjorte. Derav tittelen. Boka gir et elegant og treffende bilde av samtidens Moskva slik det ser ut for den unge, russiske middelklassen. En bok om stress, vennskap, kjærlighet og lengsel etter alvor i livet.

Jevgenij Grisjkovets var en godt etablert dramatiker da han debuterte som romanforfatter med *Skjorta* i 2004

Underground, eller vår tids helt ble utgitt høsten 2010 som tredje bok i Cappelen Damms Petrusjka-serie. Historien blir fortalt av vaktmesteren Petrovitsj, som er en forfatter fra sovjetepokens kulturelle undergrunn. Handlingen strekker seg ut i løpet av et drøyt år helt på begynnelsen av 1990-tallet. Det foregår i en brutal hverdag hvor Petrovitsj møter tilsynelatende velgjørende nyrike russere, skruppelløse banditter, uberegnelige tsjetsjenere, politimenn og psykiatere. Vi følger Petrovitsj på veien mellom de hyblene og leilighetene han har ansvaret for, og som også fungerer som overnattingssteder, vi følger ham på hans vandringer i de uendelige korridorene i hybelhuset, vi hører hans dialoger med de andre beboerne, som ofte kommer for å fortelle sine historier til forfatteren, slik at de kan bli til litteratur. Vi følger ham dessuten på turene til galehuset hvor broren, den geniale kunstneren Venedikt, har

tilbrakt hele sitt voksne liv. Men først og fremst følger vi hans tanker og refleksjoner om disse hendelsene og hans liv forøvrig.

NRKs Leif Ekle uttalte at romanen snarest «burde finne veien til en eller annen pensumliste i moderne dannelse». (For denne og andre anmeldelser, se:

www.petrusjka.no).

(Arr.: Cappelen Damm og Petrusjka).

Fredag 29/4

13.00-15.00, **Nedjma:**

Jakten på en russisk identitet

Seminar med **Geir Flikke**, (NUPI), **Pål Kolstø** (UiO), **Jardar Østbø** (UiB), **Yngvar B. Steinholt** (UiT) og **Martin Paulsen** (UiB og Petrusjka).

Natalja Kljutsjarjovas roman *Russland rundt på tredje klasse* følger en ung mann på jakt etter en ekte russisk identitet. Romanen skriver seg dermed inn i en trend på 2000-tallet hvor unge, nasjonalistiske russiske forfattere stiller seg i opposisjon til den politiske ledelsen i Kreml.

For å forstå denne utviklingen i det russiske samfunnet arrangerer Petrusjka en paneldebatt om russisk identitet og nasjonalisme. Vi har satt sammen et panel av norske forskere med førstehånds kjennskap til samfunnsutviklingen i Russland de siste årene. Pål Kolstø (UiO) har jobbet mye med nasjonsbygging, Geir Flikke (NUPI) er ekspert på demokratibevegelsen i det post-sovjetiske Russland, Jardar Østbø (UiB) er i ferd med å avslutte en doktoravhandling om moderne russiske imperialister, mens Yngvar Steinholt (UiT) har spesialisert seg på forbindelsene mellom punkrock-miljøet og nasjonalistbevegelsen i Russland. Paneldebatten ledes av Martin Paulsen (UiB og Petrusjka). Det vil bli mulighet til å stille spørsmål fra salen.

(Arr.: Norsk PEN og Petrusjka)

17.30-19.30, **Wergeland:**

Film

Satisfaction (Сатисфакция) – russisk m/engelske tekster), av og med **Jevgenij Grisjkovets**. Han vil være tilstede og svare på spørsmål etter filmen.

Satisfaction (eller på norsk: Oppreisning)

En mektig forretningsmann i en av Russlands mange større provinsbyer inviterer sin venn og assistent med på restaurant for viktige forhandlinger. Til assistentens store overraskelse er invitasjonen ikke til et forretningsmøte, for hele luksusrestauranten er reservert kun for to. Sjefen utfordrer sin assistent til en uvanlig duell for å få gjenreist sin egen ære. Filmen er et kammerspill om livet, døden og kjærligheten. Kjøkkenpersonalet, som bare har duellantene å betjene, gjør som dem, og duellerer på sitt vis.

Ære være!

Dina Roll-Hansen innleder om duelltradisjonen i russisk litteratur.

(Arr.: Cappelen Damm og Petrusjka)

20.00, **Wergeland:**

Helaften

Lynkoret opptrer. (Se program for tirsdag 26.)

Knakk! Et mellomspill ved **Thorvald Steen, Jo Eggen, Daniil Kharms** og Samuil Marsjak.

Daniil Kharms (egentlig Daniil Ivanovitsj Juvatsjov, 1905 eller 1906-1941) er en ofte oversatt, men ikke desto mindre helt sentral skikkelse i absurdismens historie. Han var én i en krets absurdist-diktere som ble knust under Stalin-regimet. Kharms skrev både skuespill, korttekster og dikt, som han selv kalte for «transrasjonelle dikt». Bortsett fra noen få dikt for barn ble knapt noe av det han skrev publisert i hans levetid. Etter Sovjetunionens fall har han fått sin renessanse. Den norske forfatteren Thorvald Steen gjendiktet Kharms i samarbeid med Ulla Backlund så tidlig som i 1997, en utgivelse som siden da er blitt klassisk.

Samuil Marshak (1887-1964) er av de mest kjente barnelitteraturklassikere i Russland. Bøkene leses og trykkes fortsatt.

Han ble født i Voronezh, men flyttet til St. Petersburg i 1902. Etter studier i London arbeidet han også som oversetter og gjendikter, og oversatte blant annet

Rudyard Kipling og William Blake til russisk. Men det er barneversene han er mest kjent for i dag.

Marshak var av jødisk opprinnelse og jobbet i mange år for å bedre jødiske foreldreløse barns levekår.

Mangschou forlag i Bergen lanserer i disse dager et praktverk av en antologi med nyskrevet norsk og nygjendiktet poesi for barn. Samuil Marshak er i denne antologien representert med 6 barnevers, alle gjendiktet av Jo Eggen.

(Arr.: Petrusjka)

Petrusjkas oversetterkonkurranse

Vinner av Petrusjkas oversetterkonkurranse kåres.

For å stimulere til flere oversettelser fra russisk og for å hjelpe frem nye oversettere lanserte Petrusjka under Ordkalotten litteraturfestival i 2010 en oversetterkonkurranse. Deltagerne fikk valget mellom en novelle av Ljudmila Ulitskaja og Andrej Gelasimov (de russiske originalversjonene er lagt ut på www.petrusjka.no). Premien er på 5000 kroner, og publisering i «Vinduet». I juryen sitter tre av Norges mest erfarne oversettere: Erik Egeberg, Alf B. Glad og Marit Bjerkeng. Konkurransen er støttet av Norsk Kulturråd og Norsk Oversetterforening.

21.00-22.30, **Wergeland:**

Når vant Russland Melodi Grand Prix?

— og andre unyttige ting du vet om naboen i øst.

Quiz om russisk litteratur, historie og samfunn. Quizmestere: **Bernhard L. Mohr** og **Martin Paulsen**. Påmelding på e-post: post@petrusjka.no, eller ved inngangsdøren.

(Arr.: Petrusjka)

Lørdag 30/4

11.00-13.00, **Amalie Skram:**

Norsk-russisk kultursenter

presenterer seg selv og holder seminar

Raisa Cirkova (Cand. Philol, formann i Norsk-russisk kultursenter): *Norsk-russisk kultursenter – en brobygger mellom land og kulturer*

Styremedlem i NRKS, **Oleksiy Varchyn**: Visning av videosnutter fra Norsk-russisk kultursenters virksomhet i 2010.

Elena Tkachenko (Doktorstipendiat v/UIO, høgskolelektor v/HiO): Integrasjon i det norske samfunnet gjennom språkundervisning.

Natalia Sofijskaja synger russiske poetiske sanger og romanser til eget gitarakkompagnement.

Natalia Kopsova forteller om sin nye roman *Russisk rulett* (hun har tidligere utgitt romanen *Russisk kone*)

Galina Sokolova forteller om Russlands symboler: Den tohodede ørnen. Georgsbåndet. Andreasflagget, og om norske symboler: Kongen, Nasjonalsangen. Riksvåpenet, Flagget. Hun forteller videre om forbindelsene mellom Russland og Norge på områdene politikk, økonomi, vitenskap, malerkunst og musikk fra det 19. til det 21. århundret.

Tolkes fra russisk av Leif-Victor Oppedal.

Utstilling av gamle russiske gjenstander fra folkekunsten.

Utstilling av barnetegninger.

Se også www.norsk-russisk.no og www.petrusjka.no

(Arr.: Norsk-Russisk Kultursenter)

13.15-14.30, **Nedjma:**

Lanser forlag presenterer

Irene Shestopal: *Sjel* – en norsk/russisk bok fra Lanser Forlag

Irene Shestopal, lege og forfatter, hun skriver noveller på norsk og russisk.

Handlingen finner sted både i Russland og Norge.

Sjel kom ut på russisk i St. Petersburg i 2008.

Svein Lanser, Lanser Forlag og **Irene Shestopal** presenterer boken.

Debatt om språk og identitet.

(Arr.: Lanser forlag og Irene Shestopal).